

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

УДК 340.1

О.М. Куракін

кандидат юридичних наук, доцент
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справПОНЯТТЯ І ЗМІСТ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ЯК ЮРИДИЧНОГО ЯВИЩА

У статті проаналізовано поняття та визначено зміст інституту нормативно-правового регулювання. Висвітлено погляди ряду провідних фахівців теоретико-правової науки на зазначені питання та здійснено спробу узагальнення існуючих думок. Особливу увагу приділено співвідношенню понять “правове регулювання” і “правовий вплив”, “нормативність” і “юридичність” форм права при впорядкуванні суспільних відносин.

Ключові слова: правовий вплив, правове регулювання, механізм правового регулювання, елементи, правові засоби, суспільні відносини.

I. Вступ

Стабільність, організованість і впорядкованість відносин у будь-якому суспільстві вимагає докладної соціально-нормативної регуляції. Відсутність належного нормативного порядку ставить під сумнів саме існування соціуму. Основний тягар у реалізації вказаних функцій лягає на розгалужену систему соціальної регуляції, важливе місце в якій займає правове регулювання.

Його формування почалося за часів зародження цивілізованих людських об'єднань і пов'язується з виникненням нових форм впливу на поведінку людини, що підпорядковує її певному зразку – соціального регулювання.

Правове регулювання є складовою соціального регулювання, що характеризує спеціально-юридичний вплив права на поведінку й діяльність суб'єктів. У результаті чого формується юридична основа, визначаються напрями організації поведінки адресатів.

Зрозуміло, правове регулювання відрізняється за своїм змістом і характером від інших його видів. Воно не є матеріальним, а здійснюється через свідомість і волю суб'єктів права, за допомогою особливих засобів, які впливають на них, формуючи їх правосвідомість [3].

Тема правового регулювання не є новою. Це пояснюється необхідністю підвищення організуючої, творчої ролі права в житті суспільства, важливістю з'ясування його дії на суспільні відносини, на свідомість і поведінку людей, вивчення співвідношення правового впливу й регулювання.

Слід зазначити, що питанням правового регулювання займалися такі науковці, як С.С. Алексєєв, А.М. Вітченко, В.М. Горше-

ньов, І.Я. Дюрягін, В.Б. Ісаков, Т.В. Кашаніна, Н.І. Козюбра, А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, В.П. Корельський, В.В. Лазарев, С.Л. Лисенков, М.Ф. Орзіх, В.П. Пастухов, А.С. Піголкін, В.І. Попов, П.М. Рабінович, Ю.С. Решетов, В.К. Самігулін, О.Ф. Скакун, В.О. Сумін, О.Д. Тихомиров, А.Ф. Черданцев, Л.С. Явіч та інші.

II. Постановка завдання

Метою статті є теоретико-правовий аналіз запропонованої категорії, а саме інституту нормативно-правового регулювання, і пропонуємо розпочати з визначення його змісту.

III. Результати

З точки зору окремих науковців, правове регулювання – це діяльність держави щодо встановлення обов'язкових для виконання юридичних норм (правил) поведінки суб'єктів права. На думку П.М. Рабіновича: “Цінність правового регулювання – це його реальна позитивна (корисна) значущість для існування і розвитку особи, соціальних спільнот, груп, об'єднань, для всього суспільства загалом” [12].

С.С. Алексєєв висвітлює правове регулювання як юридичний вплив на суспільні відносини, що здійснюється за допомогою права й всієї сукупності правових засобів [1].

Згідно з уявленнями К. Кульчара: “Встановлюючи визначені правила поведінки й забезпечуючи дієвими засобами їх дотримання громадянами, держава тим самим регулює, тобто підкоряє правилам, суспільні відносини” [7].

Більш широке визначення правового регулювання пропонує А.С. Піголкін: “Воно являє собою всі форми впливу права на громадське життя: видання норм права, загальновиховний вплив права, здійснення правових приписів у конкретних діях су-

б'єктів права, забезпечення виконання цих приписів, тобто саму правомірну поведінку, а також все те, що створює основу й передумову для такої поведінки, забезпечує її" [11].

В цілому, погоджуючись, із зазначеними думками, ми підтримуємо останнє, яке доводить, що не можна вважати правовим регулюванням вплив, який здійснюється неюридичними засобами. Так, вплив на свідомість і поведінку людей через засоби масової інформації шляхом пропаганди, агітації, морального чи правового навчання не може бути віднесено до правового регулювання як спеціально-юридичної організуючої діяльності.

Згідно з уявленнями І.І. Лукашука: "Правове регулювання – це здійснюваний в інтересах суспільства за допомогою норм права, вплив на поведінку учасників суспільних відносин з метою встановлення й упорядкування останніх" [8].

П.В. Онопенко вказує на те, що правове регулювання включає в себе не будь-яку владну діяльність уповноважених на те органів і посадових осіб, а лише ту, що має на меті спрямувати в чітко визначене русло поведінку учасників суспільних відносин, упорядкованих за допомогою норми права й базованих на ній індивідуальних актів [10].

Окремі фахівці розуміють під правовим регулюванням дію права на суспільні відносини за допомогою певних юридичних засобів, насамперед, норм права.

О.Ф. Скаун пропонує власне визначення терміну правового регулювання й доводить, що це не тільки здійснюване державою за допомогою права й сукупності правових засобів упорядкування суспільних відносин, але і їх юридичне закріплення, охорона й розвиток [13] та підкреслює, що правовий вплив з усією його багатоманітністю здійснюється на суспільне життя, на свідомість та поведінку людей за допомогою правових і неправових засобів.

Більшість учених у своїх працях рекомендують розмежовувати правове регулювання з більш масштабним явищем – правовим впливом, що охоплює крім правового регулювання також прояви дії права, які безпосередньо не пов'язані з виконанням його прямого призначення в суспільстві – визначенням вираженої іззовні поведінки соціальних суб'єктів.

Правовий вплив виступає як частина системи соціального регулювання суспільних відносин. Він, на думку В.М. Корельського й В.Д. Перевалова, посідає особливе місце в системі управління суспільством, оскільки є одним із важливих організаційних факторів, спрямованих на забезпечення ефективності практичної діяльності людей [14].

Нетотожність правового регулювання і правового впливу знаходить свій прояв і в тому, що джерелами останнього можуть виступати й окремо взяті юридичні явища, наприклад, норми права, індивідуальні правові акти тощо.

Змістовні навантаження цих двох категорій близькі, частково збігаються, але неодноточні. Поняття "вплив" за обсягом більш широке, ніж "регулювання", тому що вплив включає як регулювання за допомогою певної правової норми, так й інші правові засоби й форми впливу на поведінку людей. Отже, не потрібно зводити правові засоби й форми впливу права на суспільні відносини тільки до правового регулювання.

Проблеми розмежування і співвідношення правового регулювання та правового впливу приділяли увагу багато дослідників, що значно сприяло розширенню знань про вказані явища, але розмаїття поглядів на їх сутність стало певною перешкодою. Такий стан спонукає до узагальнення різних точок зору з цього приводу.

О.М. Вітченко в своїй праці "Метод правового регулювання соціалістических общественных отношений" аналізує погляди на співвідношення правового регулювання та правового впливу. Розуміючи під правовим регулюванням упорядкування суспільних відносин шляхом підпорядкування волі їх учасників волі держави, він пропонує висвітлювати регулювання у двох аспектах: як власне регулювання, так і вплив у процесі регулювання. Оскільки норми права впливають на вчинки людей через їх волю та свідомість, необхідно визначати регулюючу роль права першочергово як нормативний вплив поза правовими відносинами, а потім, і як регулювання у правових відносинах [2].

Незважаючи на те, що мова йде про правове регулювання соціалістичних правових відносин, розмежування впливу й регулювання будується на підставі поділу об'єктів, на які спрямовано ці явища: право впливає на волю та свідомість людей поза правовідносинами й регулює поведінку людей у правовідносинах.

На підставі узагальнення поглядів і семантичного аналізу термінів "регулювати" й "впливати" можна зробити висновок про відмінність понять "правове регулювання" та "правовий вплив". Сутність такої позиції можна викласти таким чином: по-перше, регулювання здійснюється лише за допомогою норм, а вплив одночасно й системи дій, тобто всіх форм впливу, включаючи нормативне регулювання; по-друге, правове регулювання націлено на поведінку й дії учасників суспільних відносин, а правовий вплив спрямований крім того й на думки та почуття; по-третє, правовий вплив визначає межі

майбутньої вольової дії, яка зазнає правового регулювання.

Перші дві тези в подальшому були підтримані й розвинуті в працях українських дослідників. М.С. Кельман та О.Г. Мурашин підкреслюють, що правовий вплив ширший за обсягом, ніж правове регулювання [4]. Загальність правового впливу відносно до правового регулювання пояснюється тим, що правовий вплив охоплює крім правового регулювання й інші дії права, в тому числі виховний, ціннісно-орієнтаційний, інформаційний вплив на свідомість людей.

С.Л. Лисенков та В.В. Копейчиков зосереджують увагу на тому, що вказані явища відрізняються один від одного не тільки предметом спрямованості та своїм механізмом: по-перше, предмет правового впливу є значно ширшим, ніж предмет правового регулювання (під вплив права потрапляють і ті відносини, які правом не регулюються); по-друге, якщо правове регулювання здійснюється виключно за допомогою юридичних засобів, то правовий вплив – за допомогою й неюридичних (соціальних, ідеологічних, психологічних тощо) [15].

Отже, на сьогодні теза про нетотожність правового регулювання та правового впливу здається достатньо обґрунтованою, але їх співвідношення визначається по-різному з причин розмежування цих понять за різними підставами.

Така невизначеність співвідношення зазначених понять полягає, на наш погляд, у тому, що не враховуються відмінності у складі засобів правового регулювання та засобів правового впливу. Винятком є викладена вище позиція В.В. Копейчикова, О.Ф. Скакун та деяких інших дослідників, які розмежовують правове регулювання та правовий вплив на підставі різних складів їх засобів: засоби правового регулювання – лише юридичні, засоби правового впливу – юридичні й неюридичні. Зміст цього положення цінний тим, що становить спробу розмежувати досліджувані явища на підставі виділення кола їх засобів.

Таким чином, основним критерієм розмежування правового впливу й правового регулювання є засоби реалізації права: у правовому регулюванні право реалізується через його механізм – систему юридичних засобів і форм, а правовий вплив здійснюється за допомогою системи як юридичних, так і неюридичних засобів – ідеологічних, психологічних, інформаційних та інших механізмів.

Отже, правовий вплив – це об'ємна, цілеспрямована дія на суспільні відносини за допомогою системи як юридичних засобів та чинників (норм права, правовідносин, актів правореалізації та ін.), так і неправових

(неюридичних) механізмів (соціальних, ідеологічних, психологічних тощо).

Аналіз наукової літератури дає змогу стверджувати, що правове регулювання здебільшого розуміється в широкому й вузькому значенні. Прибічники першого напрямку переконані в тому, що правове регулювання – це всі або різноманітні форми впливу держави на свідому поведінку осіб за допомогою широкого спектру чинників: норм права, актів застосування права, юридичних договорів, правовідносин, забезпечення реалізації норм права, у тому числі примусовою силою державного апарату, законність і правопорядок тощо. Вони вважають, що правове регулювання засноване на складній взаємодії правової свідомості, принципів права, правових норм, актів їх тлумачення й застосування, юридичних фактів, правових відносин, суб'єктивних юридичних прав і обов'язків, актів реалізації юридичних норм, правової культури, законності тощо. Прихильники протилежної думки вважають, що правове регулювання – лише один із способів упорядкування суспільних відносин, який зводиться до нормативного встановлення стандартів, меж належної й можливої поведінки. Зокрема зазначається, що правове регулювання не можна ототожнювати зі всіма формами й засобами, що використовуються державою для упорядкування суспільних відносин. При широкому трактуванні цього процесу відсутня цілісність його розуміння, адже неможливо чітко визначити всю сукупність шляхів і форм впливу права на відносини й поведінку людей.

Удосконалення правової надбудови суспільства з урахуванням основних тенденцій розвитку держави щодо зміни орієнтаційних векторів у зовнішніх відносинах, здійснюється за двома основними шляхами: вдосконалення законодавства й підвищення ефективності існуючих правових приписів.

Отже, нормативно-правове регулювання – це визначення меж самореалізації суб'єктів права, закріплення в правовій нормі та свідомості громадян можливості діяти відповідно до норм права.

Останнім часом збільшилась кількість праць, автори яких намагаються провести розмежування між “правовим” і “юридичним”.

Сучасне розуміння поняття права не повинно зводитися як до заперечення нормативного характеру права, так і до розуміння його лише як юридичного аспекту права або закону. Воно (розуміння) не має підстав до жорсткого протиставлення закону й права. Навпаки, право вимагає визначення закону в правовому вимірі. На думку В.М. Кудрявцева, “необхідно твердо відстоювати єдність духу і букви закону. Інше розхитує правовий порядок, веде до волюнтаризму, а

потім до свавілля, повертає нас до “революційних” часів, які аж ніяк не сприяють стабільності в нашому неспокійному суспільстві” [6].

Як і будь-яка діяльність людини опосередкована її потребами, так і подібний напрям наукової думки обумовлений потребами сьогодення. Порушення прав і свобод людини, недосконалість чинного законодавства, неадекватне відображення в ньому існуючих реалій, потребують нового праворозуміння, яке б розмежовувало право та встановлені державою загальнообов'язкові норми. Сучасна концепція розмежування права й закону дає змогу диференціювати норми права та юридичні норми.

На всіх рівнях правового мислення закріпилося поняття правових і неправових законів. Право правильне не тому, що воно записане в законі та існує в офіційній формі, а за своїм змістом. Закони повинні бути правовими, повинні містити правові норми, але в дійсності закони за змістом можуть бути й неправовими. Подібна позиція в питаннях праворозуміння присутня як на доктринальному, так і на побутовому рівні правосвідомості, а також і в професійній діяльності юристів.

З одного боку ми досить часто чуємо, що вітчизняні закони не тільки не відображають прав громадян, але часто їх порушують. З іншого – ст. 22 Конституції України вказує, що конституційні права й свободи гарантуються і не можуть бути скасовані. При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних не допускається звуження змісту й обсягу існуючих прав і свобод [5]. Проаналізувавши це положення, можна дійти висновку, що право може існувати й поза законом.

У цьому випадку мова йде про заборону встановлення норм, які обмежують права людини й громадянина, тобто про відповідність закону праву, а відповідно й розмежування цих понять, а в деяких випадках і протиставлення. У ряді статей Конституції України передбачена можливість обмеження законом прав і свобод людини й громадянина.

Стаття 3 Конституції України містить дуже корисне для праворозуміння положення, яке свідчить про те, що в реальному житті права є безпосередньо діючими й не повинні опосередковуватися з боку держави. Крім того, вони детермінують діяльність державних органів, визначають її зміст і спрямованість. Звідси випливає, що право передує законодавчій діяльності, і якщо діяльність державних органів не відповідає інтересам громадян, то вона не може вважатися правовою, але оскільки вона врегульована законодавством, то може вважатися юридичною. При такому підході виникає пе-

реконання про те, що право виходить за межі юридичних норм і об'єктивно належить громадянам, вони є його носіями, а держава зобов'язана лише проникнутися цим правом і надати йому нормативності.

Необхідно звернути також увагу ще на одну обставину, яка характеризує співвідношення “правового” і “юридичного”. За допомогою юридичних норм держава регулює і групи відносин, які за своїм змістом не відносяться до правової сфери. Це організаційно-розпорядчі відносини з формування органів держави, створення матеріально-технічних умов їх роботи й обслуговування. Сутність права в таких відносинах не проявляється. Таким чином, нормативно-правове й нормативно-юридичне регулювання суспільних відносин можуть знаходитися в різних площинах.

Юридичне регулювання суспільних відносин передбачає не будь-яку владну діяльність уповноважених на те органів і посадових осіб, а лише ту, яка має безпосередньою метою спрямування на встановлення й реалізацію певних моделей суспільного розвитку. Таке регулювання надає суспільним відносинам визначеності й усталеності. Адже встановлене правило, з одного боку, вказує на найбільш доцільну поведінку суб'єктів за цих обставин, а з іншого – це правило гарантується сприяттям, підтримкою та охороною держави з метою безумовного досягнення бажаного результату у врегульованих правом суспільних відносинах.

Саме в такому аспекті юридичне регулювання визначається як специфічна діяльність держави, її органів, посадових осіб і уповноважених на те громадських організацій щодо впорядкування суспільних відносин шляхом встановлення юридичних норм і прийняття в необхідних випадках індивідуальних рішень відповідно до цих норм, вирішення юридично значимих питань, що виникають у межах таких відносин.

IV. Висновки

Держава в особі її уповноважених органів відповідно до закономірностей розвитку й потреб суспільного життя встановлює загальні засади (принципи, цілі, завдання, межі) й розробляє основні засоби правового регулювання. Це здійснюється передусім шляхом формування системи законодавчих та інших нормативних правових актів з відповідних питань. Держава засновує юридичні установи правозастосовного, правоохоронного й іншого профілю, що беруть безпосередню участь в організації і здійсненні правового регулювання, координує їх діяльність, застосовує в разі необхідності державний примус до порушників правового порядку. Важливе значення мають державні заходи, спрямовані на ознайомлення населення з положеннями чинного законодавства-

ва, юридичними механізмами задоволення й захисту його інтересів. Завдяки всьому цьому правове регулювання набуває таких не завжди характерних іншим видам соціального регулювання рис, як всезагальність, обов'язковість, конкретність, державна примусовість, стабільність і прогнозованість.

Юридичне регулювання здійснюється за допомогою різноманітних, але узгоджених юридичних засобів: норм закону, правових відносин, актів тлумачення й застосування юридичних норм, які складають механізм правового (юридичного) регулювання.

Механізм правового (юридичного) регулювання – це система організованих найбільш послідовних юридичних засобів (юридичні норми, юридичні відносини, юридична відповідальність та ін.), за допомогою яких здійснюється юридичне регулювання. Він має такі елементи: нормативну основу; правові відносини; здійснення суб'єктами їх прав і обов'язків. До нормативної основи можна додати також такі адміністративно-правові засоби, як нормативні акти, тлумачення адміністративно-правових норм, нормотворчість, систематизація нормативних актів, їх зберігання й облік.

Крім того, до своєрідних елементів механізму правового регулювання можна віднести правосвідомість, законність і правопорядок, від рівня яких залежить ефективність роботи всіх згаданих вище елементів.

Слушною є пропозиція О.Г. Мурашина, який виділяє основні, допоміжні й цементуючі елементи механізму правового регулювання. До основних він відносить: юридичну норму, правовідносини, реалізацію учасниками правовідносин їх суб'єктивних прав і обов'язків. У якості допоміжних називає акти застосування права, а нормативною основою названого механізму – систему правових норм [9].

Кожний елемент механізму правового (юридичного) регулювання виконує специфічну роль в упорядкуванні суспільних відносин. Всі вони перебувають у постійному робочому стані: законодавець під час регулювання суспільних відносин бере з неї все те, що найкращим чином підходить для досягнення поставленої мети. Причому в цій системі немає таких юридичних засобів, які були б жорстко прив'язані до якої-небудь однієї сфери суспільних відносин, що регулюється, використовувались би в одній і були б протипоказані в іншій з цих сфер. Але для кожної галузі права характерний певний “набір” юридичних засобів, їх специфічне поєднання тут детерміноване особливостями впорядкування відносин у цій сфері життєдіяльності суспільства.

Отже, можна сформулювати таке визначення правового регулювання як юридично-

го явища – це система дій та операцій, що здійснюються органами державної влади у встановлених процесуальних формах за допомогою відповідних методів та з використанням при цьому юридичних засобів, спрямованих на встановлення й реалізацію певних моделей суспільного розвитку.

Список використаної літератури

1. Алексеев С.С. Механизм правового регулирования в социалистическом обществе / С.С. Алексеев. – М. : Юридическая литература, 1966. – С. 5.
2. Витченко А.М. Метод правового регулирования социалистических общественных отношений / А.М. Витченко. – Саратов : Изд-во Сарат. ун-та, 1974. – С. 26.
3. Иоффе О.С. Юридические нормы и человеческие поступки : сб. / О.С. Иоффе // Актуальные вопросы советского гражданского права. – М. : 1964. – С. 361.
4. Кельман М.С. Загальна теорія права : підруч. / М.С. Кельман, О.Г. Мурашин – К. : Кондор, 2002. – С. 341.
5. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30.
6. Кудряцев В.Н. Правовое поведение: норма и патология / В.Н. Кудряцев. – М. : Юридическая литература, 1982. – С. 8.
7. Кульчар К. Основы социологии права / К. Кульчар. – М. : Прогресс, 1981. – С. 12.
8. Лукашук И.И. Механизм международного правового регулирования / И.И. Лукашук. – К. : Вища школа, 1980. – С. 62.
9. Мурашин О.Г. Акты прямого народовладья у правовой системе / Національна академія внутрішніх справ України / О.Г. Мурашин. – К. : Знання, 1999. – С. 18.
10. Онопенко П.В. Функції сучасної держави, її сутність, різновиди та тенденції розвитку / П.В. Онопенко // Держава і право : зб. наук. праць. – Вип. 7. – К. : Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2000. – С. 121.
11. Пиголкин А.С. Язык закона / А.С. Пиголкин. – Москва : 1990. – С. 26.
12. Рабінович П.М. Основы загальної теорії права та держави : навч. посіб. / П.М. Рабінович. – 5-те вид., зі змінами. – К. : Атіка, 2001. – С. 158.
13. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підруч. / О.Ф. Скакун ; пер. з рос. – Харків : Консум, 2001. – С. 488.
14. Теория государства и права : учебник для юридических вузов и факультетов / под ред. В.М. Корельського та В.Д. Перевалова. – М. : Издательская группа ИНФРА М–НОРМА, 1997. – С. 435.
15. Теорія держави і права : навч. посібник / За заг. ред. С.Л. Лисенкова, В.В. Копейчикова. – К. : Юрінком Інтер, 2003. – С. 217.

Стаття надійшла до редакції 03.09.2013.

Куракин А.Н. Понятие и содержание нормативно-правового регулирования як юридического явления

В статье проанализировано понятия и определения содержания института нормативно-правового регулирования. Рассмотрены взгляды ведущих специалистов теоретико-правовой науки на обозначенные вопросы и осуществлена попытка обобщения существующих мнений. Отдельное внимание уделено соотношению понятий “правовое воздействие” и “правовое регулирование”, “нормативность” и “юридичность” форм права при упорядочивании общественных отношений.

Ключевые слова: правовое воздействие, правовое регулирование, механизм правового регулирования, элементы, правовые средства, общественные отношения.

Kurakin A. Concept and content legal regulation as a legal phenomenon

Article is devoted to the analysis of concept and definition of a content of institute of standard and legal regulation. The author considered views of leading experts of theory-legal science of the designated questions and carried out attempt of generalization of existing opinions. The separate attention is paid to a ratio of the concepts “legal influence” and “legal regulation”, “normative” and “legal” forms of the rights when ordering the public relations.

Stability, organization and ordering relations in any society requires comprehensive social and normative regulation. Lack of proper regulatory procedure calls into question the very existence of society. The burden of implementing these functions rests on an extensive system of social regulation, an important place which is regulation.

Its formation began during the emergence of civilized men and associations linked to the emergence of new forms of influence on human behavior that takes over some of her designs – social regulation.

Rights are part of social regulation that specifically describes the rights and legal impact on the behavior and activities of. As a result, formed a legal framework, specifying areas of conduct.

Clearly, regulation is different in content and nature of other types. It is not material, but through the mind and will of entities, using specific tools that affect them, forming them justice.

Subject regulation is not new. This is due to the need to improve organizing, creative role of law in society, the importance of finding out its effect on social relations, on the consciousness and behavior, examining the impact and value of legal regulation.

Some experts meant by legal regulation effect of law on social relations through some legal means, especially the law.

While agreeing in general with existing ideas, we share one that proves that not be considered legal regulation influence exercised by non-legal means. Thus, the impact on the consciousness and behavior through the media, through propaganda, agitation, moral or legal training may be referred to as a special legal regulation and legal organizing activities.

Each element of the mechanism of law (legal) regulation fulfills a specific role in the ordering of social relations. They are in constant working order: the legislator during the regulation of social relations takes from it all that is best suited to achieve this goal. Moreover, in this system there are no legal remedies that would be strictly adhered to any one sphere of social relations, adjustable used to one and would be contraindicated in some of these areas. But for every area of law is characterized by a “set” the remedies of specific features of the combination is determined ordering relations in this sphere of society.

Most scientists in their work is recommended to distinguish between regulation of a large-scale phenomenon – legal exposure, in addition to covering the regulation and expression of rights that are not directly related to the performance of its functions in society – definition of outwardly expressed behavior of social actors.

Nonidentical legal regulation and legal impact is manifested in the fact that the latter sources can act separately and taken legal phenomena, such as the rule of law, individual acts, and so on.

The rich load of these two categories of close overlap, but ambiguous. The concept of “influence” in terms broader than “regulation” because the impact includes both regulation by a legal norm, as are other legal means and forms of influence on behavior. So, no need to reduce the legal remedies and forms of influence on social relations law only to legal regulation.

Thus, we can formulate the following definition of regulation as a legal phenomenon – a system of actions and operations undertaken by public authorities in the established procedural forms using appropriate methods and using with legal means to establish and implement specific models of social development.

Key words: legal influence, legal regulation, mechanism of legal regulation, elements, legal means, public relations.